

ZPRÁVODAJ

SPOLEČNOST SBĚRATELŮ KNIHTISKOVÝCH VYDÁNÍ ČS. ZNÁMEK

ČÍSLO: 59

ROČNÍK: 2004

OBSAH:

- Informace vedení společnosti	str. 2
- Novinové NV 1 – 8	str. 3
- Připomínky k článkům	str. 4-7
- Spěšné 1919 – nová studie	str. 7
- Hradčany – meziarši jako provisorní doplatky	str. 8-12
- OR 150 h červená – typy	str. 13-14
- OR 150 h červená – dopisnice	str. 15-22
- Doplatní 1928 – 20 Kč – retuš na zp 55?	str. 22-23
- OR 40 h hnědá – objev nebo známá věc?	str. 24

Zpravodaj společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti.

Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci posílejte na adresu: Jindřich LÁTAL

Mařatkova 916, 142 00 PRAHA 4, tel. č.: 241 717 976

(2)

! POZOR NĚPŘEHLÉDNĚTE !

Naše první setkání v roce 2004 se uskuteční v sobotu dne 13. března 2004 v zasedací místnosti AGROPOLU v Praze 1 – Opletalově ul.

K dispozici Vám budou jednotliví předsedové odborných skupin (emisí) a znalci SČF pro knižtiskové známky.

Vedení společnosti

NOVÁ SLUŽBA PRO NAŠE ČLENY

Ne všichni naši členové se mohou osobně účastnit našich jarních a podzimních schůzek a tak získat výměnou nebo koupí ty známky, které mu dosud ve sbírce chybí a sbírku si tak dokompletovat nebo naopak nabídnout své přebytky.

Rozhodli jsme se proto v našem „Zpravodaji“ vyčlenit část prostorů k inserci nabídky a potřeby především knižtiskových známek. Za 5 řádků inserce (nabídky či potřeby) zašlete známky v hodnotě 2x10 Kč. Obsah inserátu i známky zašlete na adresu tajemníka společnosti a to: Jindřich LÁTAL, Mařatkova 916, 142 00 Praha 4 tel.: 241 717 976. Je vždy nutné uvést v rámci 5 řádků přesnou adresu příp. i telefonní číslo či mobil, aby výměna proběhla již přímo bez našeho zásahu. Samostatně je však nutné uvést poptávku a samostatně nabídku. Uzávěrka inserce v jarním zpravodaji je leden a v podzimním pak září příslušného roku.

Vedení společnosti

NOVINOVÉ NV 1 – 8

Vážení kolegové, byl jsem požádán, abych informoval sběratele knihtisku o činnosti naší skupiny, která se v současné době intenzivně zajímá o novinové známky „Sokol v letu“.

Dovolte mi, abych Vám představil své milé kolegy, se kterými se scházíme pravidelně alespoň 2x do roka kromě schůzek celé naší společnosti sběratelů knihtisku. Jsou to pánové J. Chudoba, E. Kolesar, V. Košťál, J. Krňák, V. Malovik a V. Topinka. Ostatní sběratelé novinových známek navštěvují naše schůzky dle svých časových možností.

Rád bych Vás touto cestou požádal o aktivní či pasivní spolupráci či pomoc při našem snažení, jehož cílem je vytvoření studií jednotlivých hodnot alespoň na stejné úrovni jako jsou již vydané studie Hradčan, Holubice, OR atd.

Pasivní účastí myslím zapůjčení nebo odprodej studijního materiálu. Aktivně se můžete zúčastnit našich schůzek, zpracovat studie jednotlivých monografických vad nebo větších celků v oblasti, která Vás nejvíce zajímá. Za to získáte cenné informace, či podněty k uvedenému tématu.

Naše skupina má již počáteční fáze za sebou. To znamená, že máme přehled o materiálu, který mezi sebou máme, větší celky byly již skenovány pro potřeby digitálního zpracování na počítači, vzájemně jsme si rozdělili oblasti působení a zapůjčili si studijní materiály. Upřesnili jsme si a sjednotili názvosloví, které budeme používat při popisu deskových vad (DV).

Jednotlivé hodnoty jsou v určitém stavu rozpracovanosti, kromě hodnoty 6h, kterou již zpracoval pan Václav Košťál z Kratonoh – chybí pouze její vydání. Zde chceme provést její vydání pomocí výpočetní techniky za laskavé pomoci doktora Topinky, který provádí převod přepážkových listů a větších bloků do počítače, aby bylo možné předávat informace i našim následovníkům.

Kdo má zájem zapojit se do studia, bude vítán. Stačí mi jen zavolat a můžeme se dohodnout na způsobu a rozsahu spolupráce.

Adresa: Zdeněk VOMÁČKA PRAHA 9 - Sadská 6 194 00 tel.: 281 860 240.

Retuše na známkách emise Hradčany – připomínka k článku J. Michalíka ze Zpravodaje č. 57/2003.

Nemyslím, že u známek emise Hradčany byly prováděny retuše v přípravné sestavě, to je myslím jen teoretická možnost. Daleko jednodušší bylo vyměnit vadný otisk pomocného štočku. Pokud by tam byl vůbec vlepen, vždyť tiskárna jich musela mít dostatek.

U většiny retuší provedených před tiskem, ať již ve skleněném negativu či přímo v tiskové desce známe původní vadu. Pokud opomenou retuš nápisu POŠTA u hodnoty 3 h, tak prakticky u všech víme jak původní vada vypadala.

Jak tedy vypadaly původní vady? U hodnoty 400h, kde byl u I. TD opraven rámeček za -SKÁ je původní vada na neopravené II. tiskové desce. Totéž je i u retuší na hodnotách 25 h „e“. Víme, že původní vadou, která byla retušována, musela být bílá skvrna na horním obloučku S ve SLOV (61. ZP), nebo bílý kroužek na písmenu Š v POŠTA (ZP73). Původní vada musela být stejná jako na těch známkových polích na kterých zůstala. Proč? Protože všechny tiskové desky byly odvozeny od stejného skleněného negativu. Proč nebyla odstraněna přímo v něm je neznámé.

Jak vypadala původní vada retuše na 28. známkovém poli obou tiskových desek hodnoty 20 h „e“ je rovněž známo. Vzhledem k tomu, že byly vyrobeny i tiskové desky, které po rozřezání sloužily pro tisk známek na dopisnice a ty opraveny nebyly. V Poštovním muzeu je uložen černotisk jedné z těchto tiskových desek, kde je vidět vada 28. známkového pole. Samozřejmě ji lze najít i na dopisnicích 20 h jak s monogramem ČSR nebo znakem nad střední dělicí linkou. Je zbytečné uvádět, že všechny tiskové desky byly odvozeny ze stejného skleněného negativu. Bližší je v Merkurrevui č. 6/2002.

Původní vada před retuší nuly na známkovém poli 70/I hodnoty 20 h „a“ byla zřejmě ta, která je v Monografii uváděna jako desková vada. Tedy po vydrolení přidaného kovu.

K retuším uváděných v Novotného Příručce se nechci vyjadřovat. Nevěřím, že byly opravovány paprsky, druhé slunce a další. Nemyslím že by to bylo technicky proveditelné. A navíc ponechány byly daleko větší vady jako třeba „konvalinka“ u hodnoty 10 h „a“ a další.

Jak původně vypadala 4. spirála, vějíř pravé holubice, levá i pravá příčka u hodnot kresby „e“ je rovněž známo. Tak jako na neopravených známkových polích. Totéž se týká i retuše, nebo lépe úpravy nevhodné číslice 7, u hodnoty 75 h. Vždyť existují zkumné tisky s touto nevhodnou číslicí.

Zda byla provedena oprava poškozené 5. spirály hodnoty 15 h na ZP 36 u VII. tiskové desky ještě před jejím použitím k tisku známek si vzhledem k malému výskytu těchto známek netroufnu posoudit. Z čeho vycházel autor článku nevím.

O tom že byly prováděny retuše na jednotlivých galvanech u hodnoty 30 h „ea“ jsem si přečetl poprvé. Autor Monografie uvádí, že jednotlivé štočky byly spojeny do desetipásů . Ty byly staženy po deseti do tiskové desky. Štočky nebyly stejné velikosti, nebyly přesně vyrovnány jak do stran tak i na výšku. Výškové nevyrovnání bylo příčinou vzniku barevné šachovnice při tisku tmavou barvou, proto bylo rozhodnuto od původního tmavého odstínu odstoupeno a barva ředěna bělobou.

Na závěr ještě jednu prosbu. Na 41. známkovém poli u hodnoty 15 h jsou za pravou větví výrazné šrafy. Na tiskových deskách II. – VII . jsou prakticky stejné. U I. tiskové desky, která je ale výrazně proleptána, jsou tyto šrafy pouze jako nevýrazné body. Porovnáním z jinými známkovými poli mi to připadá jako retuš . Ta by musela být provedena ve skleněném negativu. Může jít o retuš? Okolí nevykazuje žádné znaky opravy. Co na to říkáte kolegové!

HAMR František

INSERCE

Stále sháním (koupím) pro studijní účely materiál týkající se OR 100h hnědá. Jde mi především o čisté či ražené bloky známek, větší celky makulaturních tisků nebo černotisků. Dále vady tisku (nedotisky, skvrny, rozmazané tisky apod.), vady papíru (složky apod.), deskové označení, zkusmé tisky, perfiny, zajímavé celistvosti a jiné zajímavosti u této hodnoty. Za případné nabídky předem děkuji. Tel.: 251 619 478

Radovan BANERT
PRAHA 5 Stodůlky
Trávníčkova 1765/7
155 00

Poznámky k článkům .

K článku pana Michalíka ve Zpravodaji 57/2003 *Retuše na ...* jsem napsal svoje připomínky hned po vydání Zpravodaje. Bohužel pro množství jiných článků nebyly otištěny v čísle 58. Snad v dalším Zpravodaji to vyjde.

K článkům ve Zpravodaji 58/2003 mám opět připomínky:

Postupná deformace... článek pana Michalíka. Není mi jasné proč se omlouvá za nepřesnosti v článku v minulém Zpravodaji pokud jde o retuše u hodnoty 120 h na 64. a 74. ZP u I. TD když v článku o ní není zmínka. Pro úplnost dodávám, že touto problematikou se náš Zpravodaj zabýval již vícekrát (Zpravodaj č. 4/87, č. 8/88 a naposled 46/98).

Drobných poškození je na známkách Hradčany velké množství a to nejen u uváděné hodnoty 10 h „e“, ne vždy musí jít o vydrolení kovu. Zajímavá je však publikovaná vada u hodnoty 20 h „e“, protože je podstatně větší a dobře viditelná. Můžeme ji pokládat za vadu na části nákladu.

Hradčany – zajímavé příčky. Autor Olšan zřejmě nepochopil co je levá příčka. Vyplývá to ze druhé věty článku „Samozřejmě se jedná o levé příčky tak, jak jsou popsány...“. Pokud by si přečetl **Rukověť pro sběratele Hradčan** na kterou se odvolává bylo by mu jasné, že jde o jedinou čárku-příčku na té které známce. Pro úplnost upřesňuji: „Příčku nazýváme bílé vnitřní orámování obrazu známky, máme tedy horní i dolní a levou i pravou příčku. Levá i pravá příčka je rozdělena dolním vázáním na část horní a dolní. A právě dolní část levé příčky je na některých známkových polí více hodnot kresby „e“ proryta tak, že se dotýká dolní příčky (typ II.) a nebo je k dolní příčce jen dotazena (doryta) a s ní nespojena (typ II.a). Samozřejmě je vpravo od dolní části levé příčky i pokračování oblouku, který je rovněž dolním vázáním přerušen. Ten však s levou příčkou má společně jen to, že je vedle ní“. Autor zřejmě ani nezná názvosloví, které je používáno ve Studiích k rekonstrukcím, protože používá název „vnitřní linka“ místo příčka.

Obdobná situace je na pravé straně. Zde však je situace komplikovaná tím, že mnohdy chybí dolní část oblouku, který je na levé straně pravé příčky. Je vidět tedy jen dolní část pravé příčky. Dolní část pravé poloviny oblouku je velmi zřetelná třeba u popisované hodnoty 25 h třeba na ZP 11, 29, 49, 52 a dalších u I. TD. Velmi dobře je znát dolní část oblouku vpravo u hodnoty 50 h na I. TD. Tato část známky byla zřejmě již kreslířem tiskárny slabě nakreslena. Svědčí o tom i fotografie předlohy štočku v Monografii I na obrázku 184, ale i fotografie druhého Muchova návrhu na obrázku 114.

Snad proto rytec při kontrole hotové tiskové desky proryl na některých ZP a hodnotách pravou příčku tak, že ji protáhl přes dolní vázání. Někdy jen její horní část jinde zase část dolní. V některých případech protáhl do dolního vázání jak část horní tak i dolní. Vyjimečně jsou obě části spojeny. Bližší je v článku „Hradčany kresba e – nové typové rozlišení“ ve Zpravodaji 54/2001, případně v Merkur-revui 1/2001. Souhrně tuto problematiku zpracoval i pan Michalík v květnu 2001 ve studii „Pravá příčka na známkách emise Hradčany kresby e) a její odchylky“.

Souhlasím s autorem článku, že si typy pravé příčky, nebo pro odlišení od typů levé příčky, typy rámečkové (tento název jsem nabídl i v člancích v Merkur-revui a Zpravodaji) zaslouží pozornost sběratelů. Škoda jen, že si nepřečetl uvedené články a k nim se nevyjádřil. Potom by snad i jeho tabulky byly trochu jiné (pomímám to, že zabírají prakticky celou stránku a nic neřikají), jen opisují známková pole z Rukověti a nic nového nepřinášejí. Ve výčtu odchýlené pravé příčky chybí třeba ZP 34 z II. TD na kterém je I. typ 4. spirály a v Rukověti je na straně 34 toto uvedeno u popisu typických znaků pro určení tohoto známkového pole.

Z autorem článku se ztotožňuji v tom, že „Prostě máme pořad co objevovat.“ Obchodníci uznali a již do svých katalogů zařadili rámečkový typ (tedy spojení horní i dolní části pravé

příčky prorytím přes dolní vázání), zařazení dalších odchylek je otázkou budoucnosti. Záleží to však i na sběratelích zda o známky s těmito typy projeví zájem. Proto vítám příspěvky v našem Zpravodaji na toto téma. Snad se dočkám článku, který přinese něco objeveného.

Hamr František

Spěšné 1919

V říjnu 2003 byla dokončena studie rekonstrukcí přepážkových archů čtyř desek použitých k tisku hodnoty 2h.

Tiskové desky byly zhotoveny podle jedné předlohy. Dokládají to společné vady jednotlivých desek.

Ve studii jsou kopie originálů 400 známek, popisy vad každé jednotlivé známky a obrázkový seznam vad pro každou desku samostatně.

Studie formátu A4 má šedesátdevět stran, cena Kč 150,-

Dodání zajistí Zd. Ryvola, Strážná 1365, 580 01 Havlíčkův Brod.

Hledám čs. © známky č. 10D, 21D, DL20, DL21, DL29A, B, C. Koupím, vyměním.

Zd. Ryvola

Strážná 1365

580 01 Havlíčkův Brod

Unikátní stejnosměrné svislé meziarší Hradčany, k provizornímu doplatnímu používání. (Článek byl redakčně zkrácen bez jazykových a věcných úprav!!!)

Autor: Mark Wilson, Johan Sevenhuijsen

Překlad: Peter Hoffmann

V září 2002, na internetové aukci eBay se objevila jako část losu, čtyři stejnosměrná meziarší známek Hradčany. Americký časopis "The Czechoslovak Specialist" již popsal jejich nález a zobrazil kopii tohoto losu. Jde o svěží stejnosměrné meziarší s provizorním doplatním označením a o razítkované stejnosměrné meziarší známek Hradčany, 5 haléřové, poř. 3Ms. Tento aukční los navíc obsahoval dvě podobná 10 h meziarší, dva obyčejné 20 h páry a jednu makulaturu. (Scan 1 a 2)

Prodávající v aukčním popisu zvlášť poukazyval na makulaturu, jako na "nejdražší část losu", mnohem vzácnější než "obyčejné známky Hradčany". V popise losu, skoro ignoroval vzácná meziarší a zaměřil se téměř jenom na bezcennou makulaturu. Že 5 h stejnosměrné meziarší patří mezi největší rarity Československé filatelie, mu tedy zřetelně ušlo. Znamky byly umístěné na doma zhotovených albumových listech. Jediná viditelná vada lepu známek je po nálepkách, které byly použité při lepení známek na albumové listy vyrobené doma pomocí počítače. Nemůžeme posoudit kdy tomu bylo, ale "nízká kvalita dot matrix tiskárny" omezuje tuto dobu na začátek osmdesátých let.

Všechna čtyři meziarší jsou nepřeložená, ale časem poznamenaná. Jsou ušmudlaná, dokonce trochu špinavá. Svěží stejnosměrné meziarší 3Ms, má dlouhé šikmé přeložení, z levého horního rohu okraje až do středu horní známky a na levém okraji dolní známky je menší skvrna. Razítkované stejnosměrné meziarší 3Ms a svěží protisměrné meziarší 5Mp, mají obě pokrčené a zahnuté rohy. Každá známka má veliký, místy skoro průsvitný, provizorní doplatní přetisk, PORTO, s hvězdičkou na obou stranách. Označení na razítkách, rok, měsíc a hodina, se dají, i když jen ztěžka číst, ale čísla dne jsou nečitelná. Barva doplatního přetisku a poštovních razítek je místy slitá.

Pro další srovnání jsme si půjčili jedno ověřené meziarší 3Ms. Barva "Náchodských meziarší" je tmavěji zelená, nejedná se o odchýlný odstín barvy a též papír má odchýlný odstín. Lep na ověřeném meziarší je matnější a trochu hladší než na "Náchodských meziarších".

Jsou samotná meziarší falešná? Jsou poštovní razítka pravá? Je doplatní přetisk pravý, nebo jenom domácí výrobek?

Vizuální kontrola neodhalila žádný důkaz falešné výroby, jakož slepení dvou známek z dvou rozdílných archů a tím výroby meziarší. To, že naše meziarší jsou nepřeložená dokonce usnadní a potvrdí, že papír a lep jsou souvislé.

I nejjednodušší kontrola "Náchodských meziarší" nám prokáže, že svěží meziarší pochází ze ZP 91 a ZP 1 a že razítkované meziarší pochází ze ZP 98 a ZP 8.

Aby jsme zjistili, které tiskové desky byly použité při výrobě, musíme zkontrolovat tiskové formy Hradčanských známek. Na první pohled do Monografie I, se zdá, že 3Ms meziarší mohly být vyrobeny pouze v jedné tiskové formě. Při výrobě tiskové formy, se nasadily tiskové desky tím způsobem, že TD I byla vložena vlevo dole a potom se pokračovalo ve směru hodinových ručiček. Použity byly TD I až TD IV. V obou tiskových formách popsaných v Monografii, jsou tiskové 5h desky nasazeny stejně. "Naše" meziarší musí pocházet z TD II nad TD I nebo z TD III nad TD IV. Při určení z kterých tiskových desek meziarší pochází, je třeba znát jeho velikost. Monografie popisuje vzdálenost meziarší A1 - 35 mm a vzdálenost meziarší A2 - 36,5 mm. Vzdálenost svěžího meziarší má 34 mm a vzdálenost razítkovaného meziarší je o trochu větší, okolo 34,5 mm. Tedy, velikosti našich meziarší, neodpovídají specifikacím Monografie I. Literatura neuvádí více informací o

svislých meziarších, ale aukční katalog M&T má na zadní straně katalogu scan jednoho 3Ms, ve velikosti 1 : 1, které měří 34 mm. Tedy, zde jde o potvrzené svislé meziarší, které měří 34 mm. Jeden sběratel z Evropy a majitel dalšího potvrzeného svislého meziarší, psal, že jeho meziarší měří 34,5 mm. Tyto důkazy popírají velikosti meziarší popsané v Monografii a potvrzují velikost našeho svěžihého i razítkovaného meziarší.

Naštěstí nacházíme na svěžím meziarší, že počítadlo (-50) postrádá desetinou tečku. To je charakteristická a rozlišovací značka TD II. Podle toho musí horní známka svěžihého meziarší pocházet ze ZP 91 / TD II a spodní známka ze ZP 1 / TD I, nezávisle na tiskové formě kterou Monografie uvádí. Ale razítkovaná svislá dvojice se nedala tak jednoduše identifikovat, jako ta svěží a vzory TD III a TD IV nám nebyly dostupné. Známkami z této dvojice jsme mohli pouze srovnávat se známkami z TD II a TD I. Už jen pomýšlení, že byl použit ještě jeden a neznámý tiskový rám a že by z něho pocházelo naše nepeložené razítkované meziarší, je neuvěřitelné. Pravděpodobně nevidilo, že TD III a TD IV nebyly prozkoumané.

Pomocné a informační body ZP 98 a ZP 1 u meziarší jsou naneštěstí až moc malé aby se jejich scany zde daly reprodukovat. Stejně známková pole z TD III a TD IV mají úplně odlišné tiskové vady, což se nenachází na svislé dvojici. Obě 3Ms meziarší pochází z TD II nad TD I - z levé strany některé ze dvou možných tiskových forem.

U svislých dvojic se dají měřit odklony doprava či doleva mezi horní a dolní známkou. Svěží meziarší má odklon kolem 1,5 mm doleva. Orazítkované meziarší má též odklon vlevo, ale ne tolik, asi tak 1,0 mm. Všechny ilustrace meziarší a námi prohlednutá meziarší, mají podobný odklon. V aukčním katalogu M&T u fotografie poukazují na to, že svislá dvojice pocházející z pravé strany TD, má odchylku 1 mm doprava. Další aukční katalog M&T má fotografii jiné svislé dvojice, té pocházející z TD trochu více doleva než razítkované Náchodské meziarší a to má malý odklon doleva. Zmenšená fotografie v katalogu POFIS 2002, ukazuje svislou dvojici z levé části TD a ta též má odklon doleva. Nakonec, další zmenšená fotografie všech deseti párů meziarší, prokazuje že pár nejvíce vpravo má odklon doprava. Horní a spodní známky, z TD II a z TD I, mají větší odklon vlevo a zmenšující se odklon doprava, což spočívá na mechanickém zákoně. Horní, TD II, měřila 301,5 mm, zatímco ta spodní, TD I, měřila 304 mm. Rozdíl velikosti desek přesně souhlasí s odchylkami meziarší a vysvětlí jejich odklony zleva doprava.

Razítka

V losu koupeném na aukci eBay, dohromady nacházíme pět známek orazítkovaných náhodským razítkem - tím, že známky mají originální lep, jde o filatelistické objekty. Monografie Díl 17 popisuje náhodská razítka. Na svislých meziarších nacházíme razítko typu M.41, se sériovým číslem 4b, s iniciálou Č.S.P. a s časovým údajem na 8 mm širokém datumovém můstku. Všimněte si výčnělku dole na nožce P. Na poštovním úřadě v Náchodě se používalo razítko typu M 13z, (podobné razítko na Scan 7a) se sériovým číslem 4b, v letech 1918 až 1919, a od roku 1919 po rok 1920 razítko našeho typu, ale bez sériového čísla 4b (viz Scan 7c). Razítko typu M.41 se sériovým číslem 4b se začalo používat až v roce 1920 a bylo v provozu do roku 1925 kdy poštovní úřad Náchod byl přejmenován na Náchod I. Z dvanácti použitých sériových čísel razítek náhodské pošty, popisuje Monografie dobu používání pouze těch se sériovým číslem 4b a 5b. Odvodíme, že toto poštovní razítko, přesto že ukazuje únor 1919, nemohlo být použité před rokem 1920. I kdyby se dostalo do soukromých rukou, k orazítkování by nedošlo dříve, než někdy mezi lednem 1920 a před ukončením jeho používání v roce 1925. Z největší pravděpodobnosti a z různých důvodů předpokládáme, že v období ledna 1920 až dubna 1921, některý poštovní úředník změnil datum na 1919 a tím vyrobil pravé, ale časově padělané orazítkování. Monografie uvádí první den výroby 5h meziarší na 10. května 1919, tedy tři měsíce po datu razítka, což je únor 1919. Předpokládáme že oba

údaje v Monografii jsou správné. Jestli je razitko pravé, ale přetočené, důvodem může být, že to bylo uděláno pro nějakého privilegovaného sběratele nebo obchodníka.

Provizorní přetisk

Z nejzajímavějších znaků našich známek je podivný provizorní dopltní přetisk, velké PORTO, skoro průsvitné, světle-černé barvy, z boku textu s hvězdičkami, podobné těm co jsou po straně písmen Č.S.P. v razitku. Ladislav Novotný uvádí, že 5 h hradčanské známky v době února 1919 byly pořízené černým provizorním dopltním přetiskem v Náchodě, ale popisuje ten přetisk jako velké, černé T. Aplikace provizorních přetisků na známkách v různých polohách, když je vidíme pohromadě, více naznačuje na přetisk udělaný pro sběratele, než normálnímu postupu práce poštovního zaměstnance. Kdyby se dalo prokázat, že barva použitá na provizorních přetiscích a na razítkách je stejná to by spojilo poštovní úřad a meziarší.

Nemáme žádný důkaz, že tyto velice zvláštní provizorní přetisky by vůbec byly použité v Náchodě. Existují podobné provizorní přetisky s hvězdičkami, neznámého původu, ale nejsou ze stejného tisku. (Scan 8, 9). Stačí přirovnat polohu špiček ve hvězdičkách. Pomoc čtenářů a sběratelů, nebo nález v literatuře, který by identifikoval tyto přetisky jako Náchodské PORTO, by nám velice pomohlo. Ale v tomto okamžiku pochybujeme, že se zde jedná o pravé provizorní přetisky.

Ostatní Náchodské známky

Zároveň s 3Ms páry jsme získali čtyři druhé páry. Speciálně zajímavé jsou dva páry červených 10 h téte-béche meziarší 5Mp. Ta dvě meziarší, 5Mp, podle všeho pochází ze stejných pozic TD jako 5h meziarší, tedy svěží pár ze ZP 91 a razítkovaný pár ze ZP 98. U téte-béche známek je jejich pozice záležitostí orientační. Faktem je, že horní známka meziarší pochází z poslední řady horní TD a spodní známka meziarší pochází z první řady spodní TD. Polohy svěžích i orazítkovaných meziarší obou hodnot se tak perfektně shodují a že by se to stalo pouhou náhodou, zdá se neuvěřitelné. Sběratel si musel tato meziarší pečlivě vybrat. Přesně tak, jak horní orazítkovaná 5h známka ukazuje, že měla při orazítkování "sousedá" vlevo, přesně stejně vypadá orazítkovaný 10h pár. A na konec ještě něco co mají společné. Obě orazítkovaná meziarší mají stejnou chybu stříhání: slabý zástřih na levé straně dolní známky končící nad spodní známkou. Přiložíme-li 5h meziarší nad 10h, skoro přesně na sebe pasují. Zajímavým příkladem poštovních provizorií jsou též ty pozoruhodné 20h páry. Ten makulturní pár, který byl korunou aukce, je úplně nezajímavý.

Proslychá se, že pouze jedna jediná tisková dvojice těchto rarit opustila tiskárnu, možná - vlídně řečeno - soukromou pomocí. Literatura popisuje pět kontrolních čísel, šesti známých meziarší, z deseti možných z dvojice tiskových desek: .50, 1.50, 4, 4.50, a 5. Šesté, poslední číslo z této série, 2, je vyfotografované v aukčním katalogu M&T. Mimochodem, čísla co chybí jsou: 1, 2.50, 3, a 3.50. Kromě prvního čísla, jsou ostatní v sérii. Tedy, více důkazů dokazuje, že existovala druhá dvojice tiskových desek z které Náchodské meziarší pochází. Za prvé, všechna dříve známá meziarší jsou přeložená, "Náchodské meziarší" je nepřeložené. Za druhé, prozkoumaná literatura v níž jsme našli kontrolní čísla co vidíme nahoře, prokazuje známky se stejnými deskovými čísly jako ty naše. Třeba katalog POFIS 2002 má ilustraci meziarší 2Ms ze stejným hodnotovým číslem jako svěží "Náchodské meziarší", a fotografie v knize ing. Karáska má stejné hodnotové číslo jako orazítkované Náchodské meziarší. Katalog Novotný ukazuje kompletní deseti-pár - další duplikát Náchodských počítadel - ale ta ilustrace je až moc malá aby se dalo určit z kterých tiskových desek pochází. Zdá se, že v té ilustraci u počítadla -50 chybí desetinná tečka u padesátky, což by znamenalo, že pochází z TD II a TD I. Názně viditelný vodorovný posun mezi horní a

dolní řadou, podporuje toto tvrzení. Nakonec již dříve známá meziarší jsou popsány jako světle zelená, "Náchodské meziarší" je zelené. Dva odstíny barvy se nemohou nacházet na stejné vertikální dvojici tiskových desek. Přesto, že tradice, fakta, Wilhelms a katalog M&T uvádí pouze jednu dvojici tiskových desek, důkazy předložené zde nasvědčují tomu, že víc než jedna dvojice tiskových desek se dostala do rukou sběratelů.

Závěr

Poštovní úřady asi nikdy nepoužily 5h svíslá meziarší a katalogy je uvádí jako nevydaná meziarší. Nález "Náchodských meziarší" která mají razítka, ukazují na to, že přinejmenším poštovní úřad navštívily a tak musíme uvažovat i nad jejich názvem, nevydaná. Naneštěstí, jejich poštovní použití je pouze druh úmyslné výroby. Nikdo zatím nehlásil podobný nález takových vzácných známek s provizorním dopltním přetiskem, kdy nejen mají dopředu přetočené razítko do doby před tiskem 3Ms, ale i do doby kdy toto razítko bylo oficiálně používáno. Žádný racionální člověk neuvěří, že dvojice tiskových desek se dostala oficiální cestou do Náchodu, zde byla určena k provizornímu dopltnímu použití a přitom všem unikla přeložení. Že tato meziarší jsou nepřeložená, dalo by se ale použít jako protidůkaz.

Nejpravděpodobnější je, že nějaký významný sběratel nebo obchodník obdržel nepřehnutou tiskovou dvojici, sám tam natiskl provizorní dopltní značky, potom je vzal na poštovní úřad do Náchodu, a zde mu je protekčně orazítkovali. Když ale pomyslíme, jak by vůbec napadlo někoho, kdo vlastnil víc vzácných meziarší Hradčany, že je zničí divným provizorním přetiskem a navíc pochybným orazítkováním. Snad jediné přesvědčivé vysvětlení je, že tyto známky reprezentují přesně promyšlený podvod aby se zdálo, že se zde jedná o oficiální poštovní použití. Jestli ale ano, tak zde jde o jeden v historii nejnepodařenějších pokusů o podvod. To vše je tak naivně provedené, divný provizorní přetisk a pochybné orazítkování, že ani nevěříme tomu, je šikovný padělatel by nadělal takové chyby. A taky věříme, že kdokoliv normálně chytrý který by obdržel tyto rarity, by je tak nezničil, jako možná nějaký nechápavý poštovní úředník a tím eventuálně opravdu reprezentují pravé použití. Naneštěstí, bez mnohem lepších důkazů se tato teze nedá racionálně podpořit.

Nezodpovězené otázky

Jsou rozměry meziarší v Monografii nesprávné, a můžeme správným rozměrem identifikovat a prokázat pramen tiskové formy? Nebo má Monografie pravdu a byla dokonce použita jiná tisková forma při výrobě 3Ms meziarší? Kdo měl takový vliv, že obdržel nejméně dvě, možná i víc 3Ms meziarší? Kdo provedl výrobu přetisku? Proč se zdají být falešné? Jak a kdy se tyto známky dostaly do Severní Ameriky? Z které tiskové dvojice pochází známky vyobrazené v katalogu Novotný? Jsou pramenem již šesti dříve známých meziarší, nebo pramenem Náchodských párů, nebo dokonce reprezentují třetí 3Ms dvojici tiskových desek? Existuje ještě více neznámých nepřeložených meziarší? Je možné prostudovat razítko Náchod 4b, potvrdit že opravdu bylo použito v letech 1920 - 1925, prostudovat jestli není nebo nebylo poškozené, a tím přesně potvrdit den orazítkování?

Na závěr

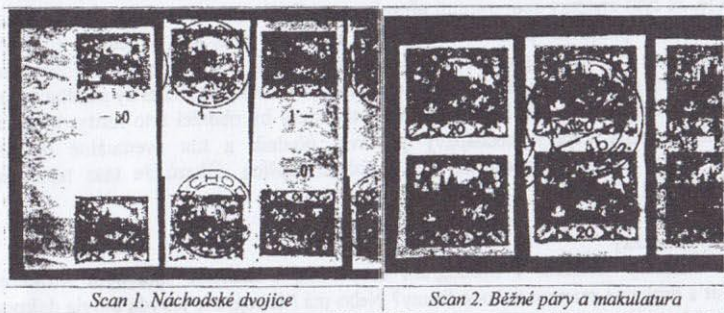
Toto pojednání naznačuje, z hlediska amatéra, že povrchní fyzická kontrola neprokázala předpokládaný padělek meziarší. Historická a logická fakta nepodporují jakoukoliv možnost oficiálního použití. Když přezkoušení neprokázalo padělky známek, v naší úrovni se nedá pokračovat s určením jejich pravosti. Pokud by známky byly označené za pravé, musíme potom prozkoumat orazítkování, jestli se zde jedná o náhodnou chybu nebo o

vědomé přetočení zpět a nakonec provizorní přetisk, zda je pravý či jde o výmysl. Z tohoto hlediska, musí další prozkoumání být provedeno zkušebním znalcem.

Koncem listopadu 2002, byly Náchodské meziarší přivezeny do České Republiky, na přezkoušení.

Zde je dopis, který popisuje výsledek prozkoumání:

„Náchodská meziarší pochází z různých dvojic tiskových desek, z jedné známé a z druhé prozatím neznámé. Meziarší sama o sobě jsou pravá, provizorní doplňní přetisk se zdá být falešným. Rázítka musíme v budoucnu prostudovat, protože se zdá, že nebyly ražené zároveň. Shrnutí, bude potřeba mnohem více prostudování než vyřešíme všechny problémy okolo Náchodských meziarší.“
Ing. Pavel Pittermann,

Redakční dovětek:

Popisovaná meziarší, byla na podzim roku 2003 poslána opakovaně do České republiky ke znaleckému zkoumání. Bohužel zásilka byla údajně odeslána jako obyčejný dopis, který byl součástí poštovního pytle, který se celý na letišti v USA ztratil, resp. putoval neznámo kam. Další osud těchto meziarší není nyní znám.

TYPY OR 150 h

Rozlišovací znaky typů hodnoty 150 h byly již několikrát probádány a vyobrazeny. Mohlo by se zdát, že návrat k tomuto tématu je nošením dříví do lesa, ale opak je pravdou. V rozlišení typů je několik nových znaků:

- Typ I. A) barevný bod v levé bílé rámové lince proti Řípu
B) standartní kresba lipového lístku

- Typ II. A) barevný vryp vpravo do vrcholu Řípu, přerušená vlnovka vpravo pod Řípem, barevný bod vpravo pod keřem, barevný bod v levé bílé rámové lince proti Řípu
B) standartní kresba lipového lístku

- Typ III. A) levá bílá rámová linka bez barevného bodu
B) barevný vryp zhora do lipového lístku
C) barevný bod na stínování holeně pravé nohy - někdy méně zřetelný
D) (bez vyobrazení) nahore porušené až přerušené písmeno O v Česko na těchto ZP

D I. 35, 42, 44, 45, 51, 53, 58, 65

D II. 14, 35, 42, 44, 45, 47, 51, 53, 58, 65, 66, 67

Rozmístění typů na tiskové desce je zřejmé z následující tabulky, na obou tiskových deskách je totožné.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II.	II.	I.	I.	I.	II.	I.	II.	I.	I.
I.	III.	I.	III.	I.	III.	II.	I.	II.	I.
II.	I.	II.	II.	I.	I.	I.	II.	I.	III.
III.	I.	I.	I.	III.	I.	III.	I.	III.	I.
I.	III.	I.	III.	III.	I.	III.	II.	II.	II.
III.	I.	III.	I.	I.	I.	I.	III.	III.	I.
III.	I.	I.	I.	III.	III.	III.	I.	III.	II.
I.	II.	I.	I.	II.	I.	II.	II.	I.	I.
II.	II.	I.	I.	I.	II.	I.	I.	I.	III.
I.	I.	I.	II.	II.	II.	II.	I.	II.	II.

91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

Příspěvek k tisku dopisnic se známkou OR 150 h aneb jak Pittermannův podraz knihtisku pomohl.

V našem Zpravodaji a posléze i na stránkách Merkur Revue (3/1997 na str. 5) jsem zveřejnil svůj příspěvek „Typy na dopisnici OR 150 h“. Ve zveřejněném článku jsem potvrzoval výskyt všech tří typů známek OR 150 h i na známkových štočcích použitých při tisku dopisnic CDV 26. U pouhých dvou, z řady prohlédnutých dopisnic, se mi tehdy podařilo určit ZP vytištěné známky a to na základě shodných vad negativu (ZP 4 a 44). U dalších dopisnic jsem na vytištěných známkách nalezl další vady, ale neuměl jsem k nim přiřadit ZP. Prognosticky jsem tehdy vyjádřil domněnku, že známkové štočky použité při tisku dopisnic byly získány z TD (označme ji jako „nultou“ či „třetí“ – při respektování toho, že 1. a 2. byly použity k tisku výplatních známek), kterou nikdy nebyly tištěny PA výplatních známek. Dnes mohu toto poslední tvrzení okomentovat památnou větou místopředsedy pro vnitrosvazovou činnost SČF, která zní: „z 99 % mám stoprocentní pravdu“.

Úvodem k odborné problematice uvedu resp. zopakují některé základní skutečnosti („axiomy“), které je nutné mít při posuzování techniky tisku dopisnic stále na paměti. Jejich autorství patří Zdenku Chvostovi, který při studiu dopisnic se známkami OR 50 h (vzhledem k jejich velkému nákladu a tím i k jejich dostupnosti) toto zobecnění provést mohl. Je jen škoda, že se nám chlapec z knihtisku v poslední době nějak vytrácí

1. Stejně jako tiskové desky (TD) pro tisk výplatních známek, na kterých bylo sto známkových polí, existovaly TD i pro tisk dopisnic (TDD). Z otisku každé takovéto TDD se získalo 32 dopisnic. Každé dopisnici odpovídala určitá poloha na TDD. Nazýváme ji, v analogii se známkovým polem TD výplatních známek, celinovým polem (CP).

2. Známkové štočky použité na jednotlivých CP příslušné TDD pocházejí ze „známkových“ TD. K jejich získání byly rozřezány jak TD dříve použité pro tisk výplatních známek, tak zřejmě i TD k tomuto účelu dosud nikdy nepoužité.

3. Pro identifikaci příslušného CP jsou dominantní dělicí a adresní linky, zatímco ostatní tiskové prvky (náписy, prodejní cena, znak i známka) jsou v této identifikaci druhotné, což lze doložit u některých CP zejména variantami dopisnic OR 50 h např. i s pětinasobnou výměnou známkového, resp. trojnásobnou výměnou znakového štočku. Přitom není rozhodující, že tato CP jsou a asi navždy zůstanou nekonkrétní, tzn., že pro nedochovanost otisků celých TDD nelze určit jejich přesné umístění na TDD. Důležité však je, že podle zmíněných dominantních prvků (tj. dělicích a adresních linek) lze ve většině případů CP buď vzájemně rozlišit nebo naopak identifikovat jako totožná, třeba i s různými známkovými štočky (určitelnými podle

jejich odchylek od standardního obrazu známky), či s odlišnými znakovými štočky a jejich polohami apod.

4. Výměna známkových a znakových štoček na TDD nepředstavovala žádný problém a zcela běžně se prováděla. Ostatně byly to právě tyto štočky, které byly ze všech použitých tiskových prvků nejnáchylnější na poškození při vlastním tisku dopisnic. Navíc některé známkové štočky, získané z TD použitých k tisku známek, byly nepochybně částečně opotřebovány již při předchozím tisku výplatních známek. Pokud vezmeme za svou skutečnost, že provedení opravy (retuše) na jednotlivém známkovém štočku bylo podstatně pracnější než tento štoček jednoduše vyměnit za nepoškozený, je zcela logické, že nemůže existovat retuš na dopisnici, pokud není již na příslušném štočku „známkové“ TD.

Poslední, tj. 4. odstavec je uveden jen pro úplnost a jeho praktická aplikovatelnost se týká pouze dopisnic s vytištěnými známkami OR 40 a 50 h. U známek OR 150 h ani u dopisnic s touto vytištěnou známkou nebylo nalezeno žádné ZP, na kterém by byla provedena oprava známkového obrazu. Navíc dosavadní výsledky studia zřetelně nasvědčují tomu, že na TDD použité známkové štočky nikdy nebyly použity k tisku výplatních známek.

Vzhledem k dnes již známému a i katalogy respektovanému faktu existence tří typů známek OR 150 h, jsem si již před těmi šesti lety dovolil navrhnout provádět rozlišení „typů“ dopisnic CDV 26 podle jediného a nejprůkaznějšího znaku, kterým je právě typ na dopisnici vytištěné známky.

Dále bude uveden výčet prohlédnutých **různých** dopisnic. Budou řazeny od I. po III. typ, a pro každý z nich samostatně očíslovány. U těch dopisnic, kde se mi podařilo určit ZP vytištěné známky nebudu uvádět další kontrolní znaky týkající se nápisu, znaku, dělicích a adresních linek. Naopak, tyto znaky budu spolu s popisem vady na obraze známky uvádět tam, kde neznám ZP vytištěné známky.

K určení ZP příslušného štočku použitého při tisku té které dopisnice jsem využil:

- a) obrázky z připravované studie kolegy Jardy Moravce, který detailně zakreslil odchylky v obrazu a kresbě známky zjištěné na 1. a 2. TD použité k tisku výplatních známek. Odkaz na ni bude zkratkou MS (= Moravcova studie)
- b) černotisk otisku čtvrtiny TD (obsahující ZP: 1 až 5, 11 až 15, ... , 41 až 45), která, jak jsme s kolegou Moravcem zjistili, nikdy nebyla použita k tisku výplatních známek. Kvalitní xerokopii zmíněného černotisku jsem získal od p. Stupky (viz závěr článku) a odkaz na ni bude dále označován jako SČT (= Stupkův černotisk).

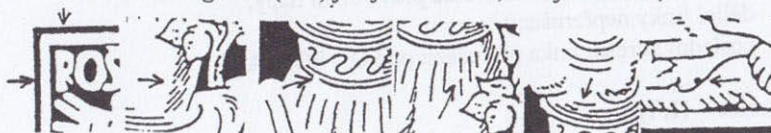
Dopisnice – I. typ

I – 1 : ZP 3 dle SČT

I – 2a : ZP 4 dle SČT

šest vad negativu (VN) jak je uvádí MS, dtto je na SČT,

kde je navíc vada další, která je i dopisnicích a není na 1. ani 2. TD

I – 2b : dtto jako I – 2a

navíc tisková vada (velký bílý kroužek přes a pod písmeny ENS nápisu)

I – 3 : ZP 10 dle MS

VN jak uváděla již i Chvalovského studie, plus „barevný bod na krku postavy“

I – 4 : ZP 13 dle SČT

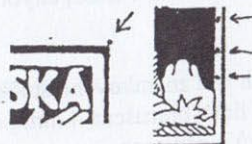

I – 5 : ZP 22 dle SČT

I – 6 : ZP ?

vady dle obr.,
svislá dělicí linka přerušena
proti poslední adresní lince

I - 7 : ZP ?

vady dle obr.,
vodorovná dělicí linka
přerušena pod A v ADMIN-
nedotisk horní části E v DES a spodní části A v SLOVAQUE

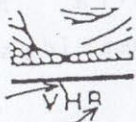
I - 8 : ZP ?

bez zjevných vad známkového štočku,
přerušené šrafy ve znaku vedle pravé dolní tlapy,
dělicí linky nepřerušeny,
poslední adresní linka přerušena pod O v POSTALE

Dopisnice – II. typ

II - 1 : ZP 24 dle SČT

barevný bod u pravého
horního rohu znaku

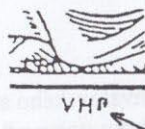
II - 2 : ZP 28

dvě VN dle MS,
navíc další vada
(zkrácená pravá nožka A nápisu -ENSKÁ)

II - 3 : ZP ?

podpis VHP (viz obr.)
svislá dělicí linka přerušena
2 mm pod čtvrtou adresní

II - 4 : ZP ?

dvě vady dle obr.,
svislá dělicí linka přerušena
5 mm pod třetí adresní

II - 5 : ZP ?

přerušení trávy pod Řípem,
svislá dělicí linka přerušena
proti poslední adresní lince,
nedotisk horní části E v DES, chybí čárka nad A v SPRÁVA v nápisech

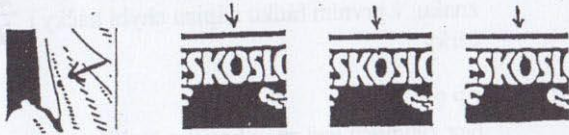

II - 6 : ZP ?

bez zjevných vad známkového štočku,
svislá dělicí linka přerušena 4 mm pod druhou adresní linkou,
bez nedotisků v nápisech

Dopisnice – III. typ

pozn: U známek III. typu byly zjištěny další kontrolní znaky (viz obr.). Jednak barevný bod v sukni, jednak přerušení horní části písmene O v ČESKO. Druhý kontrolní znak se na ZP třetího typu známek vyskytuje ve třech variantách : úplně přerušení, částečné shora nebo zespodu. Totéž lze nalézt i na známkách vytištěných na dopisnicích, proto u výčtu identifikovaných dopisnic bude vždy tento znak uveden.

III – 1a : ZP 35

výběžek z levé dlaně je dle MS jen na 2. TD, je i SČT (jde o dodatečnou VN)

III – 1b : dtto jako III – 1a,

navíc tisková vada (bíle olemovaná barevná skvrna nad hlavou postavy)

III – 2 : ZP 44

všechny tři VN jako v MS, dtto je i SČT

III – 3 : ZP ?

na dvou místech přerušené stínování sukně, svislá dělicí linka přerušena proti poslední adresní, první adresní přerušena na úrovni konce E v POSTALE, bez nedotisků v nápisech

III – 4a : ZP ?

bez zjevných vad známkového štočku, svislá dělicí linka přerušena 1 mm pod poslední adresní, první a třetí adresní linka přerušena pod levým okrajem známkového obrazu, nedotisk horních částí E v DES a S v POSTES

III - 4b : dtto jako III - 4a,
navíc tisková vada (barevný bod v sukni)

III - 5 : ZP ?

přerušená horní část písmene Á v -ENSKÁ,
svislá dělicí linka přerušena 7 mm pod třetí
adresní, barevný bod u levého horního rohu
znaku, v prvním řádku nápisu chybí háčky i
čárky

III - 6 : ZP ?

bez zjevných vad známkového štočku,
vodorovná dělicí linka přerušena pod O a I nápisu
DOPISNICE, svislá dělicí linka přerušena 9 mm
pod třetí adresní, nedotisk horní části E v DES a levé části E v
SLOVAQUE

Rekapitulace : Z předchozího výčtu vyplývá, že bylo (zatím) popsáno 20 různých CP. U devíti z nich bylo k na nich vytištěné známce přiřazeno ZP. V sedmi případech to bylo možné na základě porovnání se SČT, v dalších dvou případech k tomu posloužila MS (jde o ZP, která na SČT nejsou a zjištěné shodné odchylky jsou vždy vadami negativu). MS dokládá i shodu VN na dopisnicích a SČT u tří ZP. Na známkách vytištěných na dopisnicích nebyla kromě VN nalezena žádná další DV, která by odpovídala popisu jednotlivých zn. polí 1: ani 2. TD podrobné MS. Z toho je možné učinit závěr naznačený již v úvodu sdělení. Tj., že „zdrojem“ známkových štočků pro TDD nebyly štočky z 1. ani 2. TD použité k tisku výplatních známek, ale štočky z nějaké desky další, k tisku výplatních známek nikdy nepoužité.

Výzva: Členy SKŽ prosím, prohlédněte své sbírky, a pokud zjistíte že vlastníte dopisnici, která se vymyká dříve uvedeným popisům – dejte mi zprávu (J.K., Sladkovského 2059, 530 020Pardubice), včetně popisu. Předem děkuji.

A teď k druhé půlce nadpisu příspěvku. Je to historie vsutku humorná. Od roku 1996 jsem byl členem vedení komise expertů (KE) a to ve funkci jejího tajemníka. Předsedou byl (a je) Ing. Pittermann (dále nebudu uvádět oslovení pan ani příp. tituly – snad mi to dotyční prominou). Na jedné poradě vedení KE (9.1.1998) se uskutečnily vstupní pohovory s kandidáty na svazové znalce. Byl upřesněn jejich předpokládaný znalecký obor, hodnotilo se zda kandidát splňuje kriteria týkající se publikační činnosti, určovalo se téma

znalecké práce, adeptův školitel, oponenti jeho práce a předpokládaný termín jejího předložení.

Jedním z kandidátů byl i Stupka, znalecký obor knihtisk se zaměřením na Hol. a OR, téma práce si zvolil „Přetisky na zn. chusts. vydání“, školitelem měl být Šablatura, oponenti Pittermann, Weissenstein a Kašpar. Předpokládaný termín znaleckého řízení dohodnut na první čtvrtletí 1999. Doba plynula a na podzim roku 2000 se začaly dít věci dosti podivné. Od června 2000, kdy byla poslední předprázdninová schůzka vedení KE, které jsem se ještě zúčastnil (od svého zvolení do funkce tajemníka KE jsem jedinou poradu nevynechal a ze všech pořizoval zápisy, mj. i pro sekretariát SČF) jsem nebyl předsedou Pittermannem na žádnou další poradu vedení pozván. Jaksí v tajnosti se připravovalo znalecké řízení se Stupkou. První termín znaleckého řízení, na které jsem já ani další ze stanovených oponentů Weissenstein nebyl vůbec pozván, byl naplánován na 3.11.2000. Pittermann ovšem termín zvolil k své a Stupkově smůle přesně na den, kdy zasedal Výkonný výbor předsednictva SČF a protože dva členové VV musejí být „ze zákona“ účastní na znaleckém řízení, toto se neuskutečnilo. Dozvěděl jsem se o tom čistě náhodou, když se jeden z členů komise, v domněni že jsem taky „nominován, prokecl.

Nový termín Stupkova znaleckého řízení byl stanoven na 24.11.2000. Na toto řízení jsem byl Pittermannem již pozván, ale pouze jako člen komise, nikoliv jako naplánovaný oponent. Další předem stanovený oponent Weissenstein nebyl pozván vůbec. Z pozvánky cituji: „Předmětem znaleckého řízení je práce jmenovaného „Osvobozená republika – přípravné, kontrolní, zkušební tisky, známky nevydané“. Oponenti Karásek, Šablatura a Škaloud předloží své písemné posudky na uchazeče přímo v průběhu znaleckého řízení.“

Jako stále ještě tajemníka KE mě překvapilo, že nevím o změně tématu znalecké práce, změně na místě všech tří oponentů a pravděpodobně i školitele (tuším kdo jím byl, ale byla by to z mé strany jen spekulace vyslovovat jeho jméno a stále se držím doložitelných faktů). Proč jsem byl z „postu“ oponenta Pittermannem suspendován nejen já, ale i pardubický kolega Weissenstein, ví jen Pittermann. Můžu opravdu jen spekulovat, že při změně tématu Stupkovy práce hledal někoho, kdo o té Osvobozené republice něco ví. U mě se to asi nedalo předpokládat. Budiž, ale proč tedy nenominoval jako oponenta Chvalovského, který je přes OR řečeno brněnským hantecem „špica“ a navíc je z Prahy. Nanominoval tedy Škalouda (hradčanského experta), od kterého jako čerstvého znalce mohl asi očekávat větší loajlnost a hlavně asi to, že o té OR ví víc jak nějaký Chvalovský nebo dokonce Kašpar.

Na celou věc jsem reagoval dopisem Pittermannovi (kopie zaslány předsedovi i tajemníkovi SČF), ve kterém jsem oznámil rezignaci na funkci tajemníka a člena vedení KE. Co přesně se dělo v Praze nevím, ale naplánované znalecké řízení neproběhlo. Pittermann mi poslal omluvný, ale nic nevysvětlující dopis, ve kterém mi mj. nabídl navrzení na předsedu KE. Na stejné téma se mnou hovořil i předseda svazu Brendl. Nicméně moje

„samodefenestrace“ bylo od počátku rozhodnutím konečným a navíc jsem sdělil, že se případného dalšího znaleckého řízení se Stupkou ani Aksamitem (to už je jiná kauza, kde jsme se s Wessensteinem rovněž neosvědčili, já jako školitel a kolega jako oponent) z pochopitelných důvodů nezúčastním.

A teď se vžijte do role chudáka Stupky, neví co bude..... a tak, i když jsme nikdy předtím spolu nemluvili začíná mi telefonovat domů a bavit se se mnou o problematice OR. Zřejmě, na rozdíl od Pittermanna, tuší na základě mých článků v Merkur-Revue (kde je Pittermann odborným poradcem), že o té OR přeci něco málo vím a v jeho připravovaném minipříspěvku jsem dvakrát citován. Nicméně velkým pozitivem tohoto krátkého kontaktu (jakmile Stupka zjistil, že se do vedení KE nevrátím a nechci být ani účasten jeho třetího znaleckého řízení telefonáty ustaly) bylo, že mi dotyčný poslal velmi kvalitní xerokopii 25-ti známkového černotisku, který jsem v tomto příspěvku již několikrát zmínil. Ten byl sice součástí jeho dvou sdělení (v M-R a našem Zpravodaji), ale z jeho reprodukcí tam otištěných by se nedalo studijně čerpat.

Závěr k tomu: nebyt Pittermannova podrazu, nikdy by mi Stupka nevolal a nikdy bych se kvalitní kopii SČT zřejmě nedostal a ve studiu dopisnic s vytištěnou známkou OR 150 h nepokročil tak daleko. Jen škoda, že SČT neobsahuje víc jak 25 známkových polí. Vše co bylo napsáno, je písemně doložitelné a Pittermannovi jsem nakonec vděčen ze dvou důvodů . Jedním je zmíněný SČT a druhým fakt, že jsem se, ve světle dnešních událostí závčas, z vedení KE „odstřelil“.

Jiří Kašpar

P.S.: Tento příspěvek byl napsán počátkem prosince, tedy ještě v době než byla KE rozprášena.

Doplatní 1928 – 20 Kč, retuš na ZP 55 ?

Podle Monografie 4. díl se na ZP 55 vyskytuje retuš „vnitřních barevných obrysů rámečku vpravo od pravého horního ornamentu“. Od tohoto známkového pole mám více než 10 známek a podle příručky od p. Ryvolvy bylo potvrzeno, že „retuš“ se vyskytuje pouze na 2. tiskové desce. Není známa původní vada.

Tato vada se vyskytuje pouze na druhé desce, a proto by se přímo na desce muselo retušovat. Pokud se jedná o retuš, jsou dvě možnosti:

- 1) původní vada byla barevná skvrna.
- 2) původní vada byla bílá skvrna.

Jak se jednotlivé vady mohou retušovat? Pokud se jedná o barevnou skvrnu, která je na desce vyvýšena potom stačí vzít rydlo, kterým prorýpneme rušivé místo. Tím jsme nemuseli poškodit okolní místo a retuš je konstantní po celou dobu tisku. Toto je případ většiny retuší.

Pokud je původní vada bílá skvrna (ta je na desce níže než okolí), potom je potřeba nejdříve místo kolem vady zabrousit (plocha vady se zvětší), zalít kovem (ten ovšem se nepřichytne úplně na desku), a konečně prorýt. Tento způsob je velice pracný, zdlouhavý a postupem času se objevuje původní vada z důvodu odrýpávání nového kovu. Tento způsob retušování je znám například u vajíčka na Osvobozené Republice.

Podle mých poznatků se kresba na ZP 55 mění (obr. 1), a proto by se muselo jednat o retuš bílé skvrny. Vada není známa, jedná se o retuš před tiskem. Postupem času se má objevovat bílá skvrna, která má zasahovat i do okolí, ale vnitřní barevné obrysy rámečků jsou stále shodné a konstantní. Z tohoto důvodu se nemůže jednat ani o retuš bílé skvrny.

Protože se nejedná ani o retuš bílé skvrny ani o retuš barevné skvrny, není známa původní vada a vada se mění; **nemůže se jednat o retuš.**

Chudoba J.

Literatura:

1. Karásek J.- Monografie československých známek 4. díl, strana 412-413, Praha 1986
2. Ryvola Z.- Rekonstrukce přepážkových archů TD 1 a 2 Dopltní 1928 20Kč, Soukromý tisk

obr. 1

Objev nebo známá věc ?

Není tomu tak dávno, co byla v roce 1999 zpracovávána Specializovaná příručka, do které byly vtěleny všechny do té doby známé skutečnosti týkající se jak tisku známek, tak i dopisnic se známkami OR.

Zcela nový pohled zde byl nastíněn na ZP 60 u známek OR 40 h, a to jak u I., tak II. typu. Kolega Chvalovský zjistil, že původní „vada lístků“ (obr. 1) se nachází jen na dopisnicích CDV 23. Protože tuto vadu neznáme na známkách, lze se domnívat, že byla vyrobena TD (klidně ji můžeme označit za „nultou“) předem určená k rozřezání na jednotlivé známkové štočky. Na ní jako jediné nebyla provedena oprava 60. ZP. Další známkové štočky použité pro tisk dopisnic byly získány z TD použitých k tisku známek a na nich je vždy na 60. ZP provedena retuš původní vady. Na dopisnice se tak dostal i známkový štoček s R ZP 60 z 1. TD (obr. 2), na telegrafní blankety štoček s R ZP 60, tak jak jej známe z TD pro sešitková vydání (obr. 3).

VN 60

Obr. 1

R 60/1

Obr. 2

R 60/1-3

Obr. 3

V letošní osmé písemné aukci Filatelie Burda se objevila, jako položka 978, dopisnice s R ZP 60 z 3. TD (!!!). Byla v luxusním stavu a z vyvolávací ceny 2900 se vyšplhala na 3600 Kč. Mezitím se mi podařilo v jiné aukci zdokumentovat další dvě dopisnice KL se stejnou vytištěnou známkou (viz obr.).

R 60/3

Je existence této retuše na dopisnicích CDV 23 sběratelům všeobecně známa, nebo dosud unikala jejich pozornosti? Pokud platí to první, je s podivem, že žádný ze sběratelů neinformoval autory o nutnosti doplnění příručky o tento fakt.

Kašp.